

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Институт за правне и друштвене науке

УСЛУЖНИ ПОСЛОВИ

Уредник
МИОДРАГ МИЋОВИЋ

Крагујевац
2014.

УСЛУЖНИ ПОСЛОВИ

Зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 9. маја 2014. године, на Правном факултету у Крагујевцу у организацији Института за правне и друштвене науке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу.

Међународни научни одбор Мајског саветовања:

Проф. др Мирослав Миловић, Филозофски факултет Универзитета у Бразилији; Проф. др Маркус Фаро де Кастро, Правни факултет Универзитета у Бразилији; Проф. др Данче Манолева-Митровска, Правни факултет "Јустинијан I", Универзитета "Кирил и Методије" Скопље; Проф. др Миха Јухарт, Правни факултет Универзитета у Љубљани; Проф. др Хрвоје Качер, Правни факултет Свеучилишта у Сплиту; Проф. др Един Ризвановић, Правни факултет Универзитета "Џемал Биједић" у Мостару; Проф. др Снежана Миладиновић, Правни факултет Универзитета Црне Горе; Проф. др Миодраг Мићовић, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

ИЗДАВАЧ: Правни факултет Универзитета у Крагујевцу
Институт за правне и друштвене науке
Јована Цвијића 1, 34000 Крагујевац
телефон: (034) 306 513, 306 504
телефакс: (034) 306 540
е-пошта: faculty@jura.kg.ac.rs
веб: <http://jura.kg.ac.rs>

РЕЦЕНЗЕНТИ Проф. др Хрвоје Качер
Проф. др Снежана Миладиновић
Проф. др Миодраг Мићовић

ЗА ИЗДАВАЧА: Проф. др Предраг Ч. Стојановић

УРЕДНИК: Проф. др Миодраг Мићовић

ШТАМПА: Кварк, Краљево

ТИРАЖ: 200 примерака

ISBN 978-86-7623-048-8

Штампање Зборника подржало Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

*Др Соња Бунчић, редовни професор
Факултета техничких наука, Универзитета у Новом Саду
Милена Галетин, асистент
Факултета за услужни бизнис
Универзитета Едуконс у Сремској Каменици*

УДК: 347.72(4-672EU)

ПРЕКОГРАНИЧНО КРЕТАЊЕ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ- ОБЛИЦИ, ОСНОВИ И ПРИМЕРИ

Резиме

У Европској унији каква је она данас, тешко је прихватљива чињеница да би било какве препреке требало да постоје за слободно кретање привредних друштава на њеној територији. Усвајање Директиве о прекограничним спајањима друштава са ограниченом одговорношћу и Уредбом о Статуту европске компаније постигнут је одређени напредак, али сигурно недовољан за тржиште као што је Европска унија. Осим тога, Суд Европске уније (ЕСЈ) је кроз своју праксу показао да није у могућности да (сам) нађе одговарајуће решење. Свакако да би активност законодавца Европске уније могла да отклони све основне препреке у овој области. Аутори у раду дају приказ тренутне ситуацију у погледу прекограничног кретања привредних друштава у Европској унији, уз навођење познатијих истраживања. Посматрајући свеукупан развој права привредних друштава Европске уније, може се закључити да је питање времена када ће се овај проблем решити, а до тада они имају на располагању само тренутно доступна правна средства.

Кључне речи: *прекогранично кретање, Европска компанија, седиште привредног друштва.*

1. Увод

Приликом анализе прекограничних кретања привредних друштава у Европској унији (ЕУ) се, свакако, полази од права на настањивање (*right of establishment*) привредних друштава које је загарантовано Уговором о функционисању Европске уније (Уговор).¹ Наиме, још од самог оснивања, као један од најважнијих циљева ЕУ је био стварање унутрашњег тржишта које би

---

¹ Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the functioning of the European Union, 30.03.2010. Official Journal of the European Union C 83/67.

допринело њеном развоју, економском и социјалном напретку. Ради остварења овог циља, за привредна друштва су посебно значајни право на настањивање и слободно кретање капитала,² односно могућност слободног и економски рационалног избора места оснивања и пословања привредног друштва.

Право на настањивање је регулисано чл. 49. и 54. Уговора о функционисању ЕУ. Тако чл. 54. Уговора прописује да се привредна друштва основана у складу са прописима државе-чланице, која имају регистровано седиште, главну управу или главно место пословања на територији Уније третирају исто као и физичка лица која су држављани неке од држава-чланица. Из прописане одредбе произлази да услови за примену овог члана морају бити кумулативно испуњени: привредно друштво мора бити основано по праву било које државе-чланице и мора на територији ЕУ имати регистровано седиште, главну управу или главно место пословања.

Чл. 49. Уговора о функционисању ЕУ забрањује свако ограничавање слободе настањивања држављана државе-чланице ЕУ на територији друге државе-чланице. Ова забрана ограничења односи се и на оснивање представништава, огранака и друштава-кћери на територији било које државе-чланице ЕУ, односно важи и за примарно и за секундарно право настањивања. Осим тога, на основу чл. 49. Уговора правна лица су овлашћена да оснивају и управљају привредним друштвима, у смислу чл. 54. ст. 2. наведеног Уговора на територији друге државе-чланице. Дакле, забрањен је сваки облик дискриминације пословања страних привредних друштава када обављају привредну делатност на територији друге државе-чланице, те оно мора бити третирано под истим условима као и домаћи држављани. Осим тога, такво привредно друштво, због тога што врши своје пословање на територији друге државе-чланице, и даље има право на правну припадност својој матичној држави-чланици.

Као што је већ истакнуто, Уговор предвиђа да се правна лица, са становишта примене одредби о праву на настањивање (привређивање), имају исти третман као и физичка лица. Из тога произлази да привредном друштву мора бити омогућено – у остваривању права на настањивање - слободно кретање међу државама-чланицама без било каквих ограничења. Међутим, када су привредна друштва у питању, слобода настањивања много је комплекснија него што је то слободно кретање физичких лица. Наиме, привредно друштво, за разлику од физичких лица, може истовремено да обавља делатност на два или више различитих места. Даље, привредно друштво је творевина права одређене државе, а правила о признању привредних друштава са седиштем у другој држави различита су међу

---

² Слобода настањивања је, поред слободног кретања робе, људи, услуга и капитала била предвиђена већ Уговором о оснивању ЕЕЗ из 1957. године.

државама-чланицама.³ Главни сукоб између држава-чланица уније, заснива се на чињеници да је једна група држава чланица прихватила теорију инкорпорације, друге чланице теорију стварног седишта, док су неке прихватиле мешовити приступ. Осим тога, проблеми се јављају и због различитих циљева који се желе постићи кроз правне прописе које доносе национални законодавци, са једне стране и законодавац Европске уније, са друге стране. Државе које прихватају теорију стварног седишта су: Аустрија, Словенија, Румунија, Белгија, Шпанија; државе које прихватају теорију инкорпорације: Велика Британија, Ирска, Холандија, Данска, Шведска, Финска, Естонија, Летонија, Литванија, Чешка, Словачка, Мађарска, Бугарска, Кипар, Малта; државе које прихватају мешовити систем: Француска, Италија, Португалија, Немачка, Пољска, Луксембург, Грчка. Из овог произлази да чл. 49. и 54, Уговора зависе и од права држава чланица. Уколико привредно друштво послује на територији државе у којој је основано, "*freedom of establishment*" се неће постављати све дотле док се примењује само домаће право. Међутим, проблем се може појавити уколико такво привредно друштво жели да премести своје седиште у једну или више држава чланица и тамо послује.⁴

2. Прекогранично кретање привредних друштава - могући правни основи премештања регистрованих седишта

На нивоу Европске уније кретање привредних друштава може се остварити тако што привредно друштво може бити основано кроз примарно настањење (*primary establishment*) у било којој држави чланици и има право на секундарно настањење у било којој другој држави чланици, па макар разлог за тако нешто био и коришћење предности повољнијег правног система одређене државе. Међутим, на премештање, односно кретање целокупног или једног дела већ основаног друштва се примењују национална правила држава чланица која одређују да ли је такав трансфер дозвољен или не, а не правна правила Европске уније.⁵ Такође, на прекогранично кретање привредних друштава у ЕУ утицали су (и утичу) како примарно и секундарно законодавство ЕУ, тако и

---

³ Извор: European Added Value Assessment on a Directive on the cross-border transfer of company seats (14th company law Directive), ANNEX I, Legal effects of the requested legislative instrument, Research paper by Jeantet Associés Aarpi, 2012, стр. 35.

⁴ Галетин, М., *Преглед релевантне литературе о праву на настањивање и прекогранично кретању привредних друштава у Европској унији*, Пословна економија, 1/2013, стр. 303-321.

⁵ Ово свакако указује на потребу хармонизације правила о слободи настањивања привредних друштава. Изузеци од овог ће у раду бити споменути.

одлуке Суда Европске уније,⁶ а Европска унија је кроз наднационалне правне форме- Европску економску интересну групу (*EEIG*),⁷ Европску компанију (*Societas Europaea - SE*),⁸ Европску приватну компанију (*Societas Private Europaea - SPE*),⁹ Европску задругу (*Societas Cooperativa Europaea - SCE*)¹⁰ и Предлог Европске фондације (*Fundatio Europaea - FE*)¹¹ и Директивом о прекограничном спајању привредних друштава¹² покушала да изврши хармонизацију европског компанијског права.¹³

Иако би се Директивом о прекограничном премештању регистрованог седишта уједначио начин преноса седишта (прекогранично кретање), Комисија ЕУ је оценила да не постоје довољни економски разлози за њено доношење. Сматра се да у овом тренутку постоје други прописи унутар ЕУ

---

⁶ Види више: Бунчић, С., Галетин, М., *Право настањивања у пракси суда правде ЕУ*, Правни живот, 2012, стр. 319- 335.

⁷ *Council Regulation (EEC) No 2137/85 of 25 July 1985 on the European Economic Interest Grouping (EEIG)*

⁸ *Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European company (SE); Council Directive 2001/86/EC of 8 October 2001 supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees*, Official Journal of EC, L 294

⁹ *Proposal for a Council Regulation of 25 June 2008 on the Statute for a European Private Company*

¹⁰ *Council Regulation (EC) No 1435/2003 of 22 July 2003 on the Statute for a European Cooperative Society*

¹¹ *Proposal for a COUNCIL REGULATION on the Statute for a European Foundation (FE) /* COM/2012/035 final - 2012/0022 (APP) */*

¹² *Directive 2005/56/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on cross-border mergers of limited liability companies* [Official Journal L 310 of 25.11.2005].

¹³ Хармонизација у области компанијског права се може посматрати и на међународном и регионалном нивоу. Што се међународног нивоа тиче, свакако би требало истаћи допринос Хашке конференције за међународно приватно право и *UNIDROIT*-Међународни институт за унификацију приватног права. Иако постоји 14 конвенција и протокола донетих од стране Међународног института за унификацију приватног права и близу 40 конвенција Хашке конференције, ни једна од њих се не бави проблематиком прекограничног кретања привредних друштава. Заправо, постоји Конвенција о признању правног субјективитета страних компанија, удружења и институција из 1956. године која има за циљ међусобно признање компанија, удружења и институција између држава потписница, ради омогућавања њиховог бржег кретања, али она никада није ступила на снагу јер је ратификована од стране свега три државе - Француске, Белгије и Холандије; извори: <http://www.hcch.net/> и <http://www.unidroit.org/>. Са друге стране, хармонизација на регионалном нивоу се показала као успешнија. Поједини аутори истичу да се то може објаснити да државе које се налазе у истом региону имају сличне погледе како о политичком, историјском и културном животу, тако и о свим другим аспектима; види више на: <http://www.internationallawoffice.com>. У раду ће бити речи само о прекограничном кретању привредних друштава у Европској унији, те ће се све анализе односити на хармонизацију на том нивоу.

који омогућују привредним друштвима да спроведу прекогранично премештање седишта, односно други начини који омогућују прекогранични пренос пословне активности.¹⁴

Могући начини премештања седишта привредних друштава могу се спровести:

- преносом седишта друштва са ограниченом одговорношћу на основу Директиве о прекограничним спајањима

- преносом седишта на основу Статута Европске компаније (*SE*).

Узимајући у обзир постојећи правни оквир у праву ЕУ који омогућује премештање седишта привредних друштава, аутори у овом раду настоје размотрити неколико питања. Као прво, поставља се питање до каквог кретања привредних друштава долази, који су могући узроци¹⁵ томе и друго, шта се у будућности може очекивати. Досадашње анализе указују на то да је примена права привредних друштава да се крећу на територији Европске уније још увек недовољно јасна. Недостатак усклађивања путем доношења директиве у овој области условио је много спорији али и економски неисплативији начин усклађивања путем судске праксе, који је у овом тренутку присутан. Осим тога, не може се са сигурношћу рећи до каквих је све кретања привредних друштава дошло јер не постоје потпуне базе података о томе, те ће аутори рада дати неколико примера таквих кретања, користећи део расположивих база.¹⁶

3. Примери прекограничних кретања привредних друштава у Еворској унији

У идеалним условима, на унутрашњем тржишту ЕУ, на којем владају хармонизована правила, привредна друштва би могла премештати седишта из државе у државу, на исти начин као што им је то омогућено на тржишту поједине државе у којој имају регистровано седиште. Међутим, то би значило да се привредна друштва сматрају “друштвима заједнице” а не “творевинама националног права”. Упркос напорима ЕУ област кретања привредних друштава није у потпуности хармонизована, па су привредна друштва (још увек) творевине националног права. Стога се кретање привредних друштава, односно премештање њиховог седишта, дешава спорадично, од случаја до случаја.

Као што је већ истакнуто, поприлично исцрпна база података постоји за прекогранично кретање Европске компаније (*SE*) на територији Европске

---

¹⁴ Видети говор С. McCreevyја, SPEECH 07/592.3.10.2007

¹⁵ О узроцима таквих кретања се у овом раду аутори неће бавити.

¹⁶ Аутори се у раду позивају на истраживања која су спровели Becht, Mayer и Wagner и интернет сајтова <http://www.companieshouse.gov.uk>, <http://www.eucompanydirectory.com>, као и SE Database која садржи податке о свим регистрованим SE, извор: <http://ecdb.worker-participation.eu/>

уније. Наиме, од 2004. године када је Статут Европске компаније ступио на снагу, до 1. јула 2013. године основано је 1865 Европских компанија.¹⁷ Што се тиче прекограничних кретања *SE*, она су приказана у табели 1.

Табела 1.

ДРЖАВА	У	ИЗ
Уједињено Краљевство	15	4
Немачка	6	10
Француска	5	4
Аустрија	10	3
Холандија	3	17
Луксембург	9	14
Чешка	3	4
Словачка	1	1
Мађарска	1	1
Пољска	1	0
Италија	1	0
Шпанија	3	0
Кипар	6	0
Ирска	2	1
Данска	0	6
Шведска	0	2
Финска	1	1
Малта	3	0
Норвешка	0	2

Табела 1. Број *SE* код којих је дошло до премештања седишта компаније, по државама извор: *European Company (SE) Database*, <http://ecdb.worker-participation.eu>

Као што се из табеле може видети, веома је мали број *SE* код којих је дошло до прекограничног премештања седишта. Ако посматрамо државе у којима је највећи број регистрованих *SE* - Чешка (1286), Немачка (257), Словачка (77) и Велика Британија (62), јасно је да је код свега неколико процената *SE* дошло до прекограничног кретања. Државе из којих се највише *SE* преместило су Холандија (17), Немачка (10), Луксембург (14) и Данска (6), док су државе у које се највише *SE* преместило Уједињено Краљевство (15), Аустрија (10), Луксембург (9), Кипар (6), Немачка (6), Француска (5). Као што

¹⁷ У Португалији, Италији, Финској- једна; по две у Пољској и Летонији; у Данској, Шпанији и Литванији - 4; у Мађарској, Шведској и на Малти -5; у Шпанији - 6; у Белгији - 9; 10 у Ирској; 14 на Кипру; у Аустрији је основано 20 *SE* ; по 24 у Француској и Луксембургу; 31 у Холандији; у Уједињеном Краљевству- 62; у Словачкој - 77; 257 у Немачкој; 1286 - у Чешкој. Осим тога, ван ЕУ је основано и 5 *SE* у Норвешкој и 6 у Лихтенштајну. Извор: *European Company (SE) Database*; <http://www.worker-participation.eu>

се види, највише је кретања било у Луксембургу, Холандији и Уједињеном Краљевству. Интересантно је напоменути да је на Кипру и у Шпанији дошло само до премештања седишта *SE* у те државе, док је у случају Шведске и Данске ситуација обрнута.

Према Извештају Европске комисије¹⁸ у вези са резултатима студије о спровођењу и утицају Статута Европске компаније као једна од позитивних страна је наведена могућност да се премести седиште компаније, док су се негативне критике углавном тичале високих трошкова оснивања и обавезе да стварно и регистровано седиште буду на истом месту. Иако калкулисање приликом избора места оснивања и премештања седишта није превише изражено, ипак на избор локације утичу опорезивање, флексибилност законодавства у области запошљавања и ниски трошкови регистрације.

Овде ћемо навести и пример утицаја Директиве о прекограничном спајању привредних друштава из 2005. године. Наиме, према истаживању *Jeantet Associés AARPI*¹⁹ Директива о прекограничном спајању компанија је послужила као основ за трансфер 35 седишта компанија из и 20 у Ирској, бар 21 прекогранично спајање привредних друштава у Литванији од 2009. године, док је у Шведској било поднето 92 захтева за прекогранична спајања.²⁰

Битно је истаћи да је и пракса Суда Европске уније од изузетног значаја за унапређење остваривања права на настањивање које је предвиђено Уговором. Када одлучује у предметима који се тичу спречавања или ометања слободе кретања компанија, Суд Европске уније пред собом има веома захтеван задатак. Наиме, у Уговору се често налазе недовољно јасне одредбе или одредбе које не дају прецизно упутство када и на који начин прихватити различита национална правила, те се на основу донетих пресуда често стиче утисак да праксу Суда Европске уније одликује недоследност и контрадикторност. Идеална ситуација би била када би у Европској унији постојала јединствена правила на основу којих би компаније могле слободно да премештају своја седишта из једне у другу државу чланицу, без обзира где се

---

¹⁸ Види више: European Commission, Directorate General Internal Market and Services, Free movement of capital, company law and corporate governance; Company law, corporate governance and financial crime; *Synthesis of the comments on the consultation document of the internal market and services directorate-general on the results of the study on the operation and the impacts of the Statute for a European company (SE)*, 2010, извор: http://ec.europa.eu/internal_market.

¹⁹ Извор: European Added Value Assessment on a Directive on the cross-border transfer of company seats (14th company law Directive), ANNEX I, Legal effects of the requested legislative instrument, Research paper by Jeantet Associés Aarpi, 2012, стр. 29-30.

²⁰ Подаци о утицају Директиве о прекограничном спајању привредних друштава, од када је она ступила на снагу, нису у потпуности доступни, већ углавном за краћи временски период.

налази регистровано седиште²¹ Овде је занимљиво навести истраживање које су урадили *Becht*, *Mayer* и *Wagner*²² испитивајући кретање компанија у Уједињеном Краљевству у односу на време пре и после случаја *Centros*, односно прилив компанија из свих држава чланица Европке уније у Уједињено Краљевство. Они су дошли до закључка да је у том период дошло до повећања броја друштава са ограниченом одговорношћу у Уједињеном Краљевству годишње са 4400 ових форми привредног друштва, на 28000 после доношења одлуке Суда Европске уније у поменутом случају.²³

Иначе, Суд Европске уније је још у случајевима *Daily Mail* и *Cartesio* истакао да се проблем прекограничног премештања регистрованог и/или стварног седишта компаније мора тицати комунитарног законодавства или конвенција.²⁴ Међутим, још увек се чека на правни инструмент Европске уније који би директно могао да реши проблем. Највише што је урађено у овој области је био Предлог нацрта Директиве о прекограничном премештању регистрованог седишта из 2004. године (тзв. Четрнаеста директива компанијског права).²⁵

---

²¹То би, даље значило, да компаније више не треба сматрати као творевине националних права, већ компанијама Европске уније. Као што је већ познато, могућност оснивања таквих компанија већ постоји, али је још увек много већи број компанија основаних по неком од националних права држава чланица. Као препрека за усклађивање националних компанијских права се наводи да материја компанијског права није статична категорија, као и да је у питању право које је дуго било у надлежности националних судова који су специјализовани привредни судови, док суд Европске уније не познаје такву специјализацију и тумачи право Европске уније у циљу очувања и тумачења одредби Уговора о оснивању ЕЗ. Због тога је неопходно премостити јаз који постоји између ових судова узимајући у обзир тумачење судских пресуда; Види: Бунчић, С., Галетин, М., *Право на настањивање у Европској унији након случаја Cartesio: даља хармонизација*, Право и привреда, бр. 4-6, 2012, стр. 149- 163.

²² *Becht*, М., *Mayer*, С., *Wagner*, Н., *Where Do Firms Incorporate?, Deregulation and the Cost of Entry*, European Corporate Governance Institute, Working Paper N°70/2006, август 2007. Осим тога, дошли су и до закључка да је одлука донета у овом случају утицала на смањење износа оснивачког капитала у Француској, Шпанији, Немачкој и Холандији.

²³ Најзначајније одлуке Суда Европске уније везане за прекогранично премештање седишта привредних друштава су донете у случајевима *C-81/87 -The Queen v Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust PLC*; *C-212/97- Centros Ltd v Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*; *C-208/00 -Überseering BV v Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC)*; *C-167/01 - Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v Inspire Art Ltd*; *C-210/06 Cartesio Oktató és Szolgáltató bt*; *C-378/10 - VALE Építési*.

²⁴ Случај *Daily Mail*, пара.21-22 и случај *Cartesio*, пара. 108.

²⁵ У Акционом плану Комисије за модернизацију компанијског права из 2003. године доношење Директиве о прекограничном премештању регистрованог седишта је било представљено као краткорочни циљ. Види: *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, Modernising Company Law and Enhancing Corporate*

Чини се да постоје два главна разлога због којих Комисија није до сада желела да дође до усвајања 14. Директиве о прекограничном премештању регистрованог седишта. Наиме, Комисија је очигледно сматала да компаније ступањем на снагу Директиве о прекограничном спајању 2005. године,²⁶ као и Уредбе о Статуту Европске компаније (SE)²⁷ имају на располагању правна средства да изврше прекогранични трансфер регистрованог седишта. Наиме, поменута Директива о прекограничном спајању пружа могућност компанијама са ограниченом одговорношћу у Европској унији да преместе своје регистровано седиште у другу државу чланицу са променом *lex societatis* кроз прекогранично спајање. Компанија која жели да изврши трансфер регистрованог седишта у другу државу чланицу ће бити припојена од стране компаније која је већ основана у држави опредељења.²⁸ Осим тога, Уредба о статуту SE омогућује јавним компанијама са ограниченом одговорношћу да спроведу трансфер регистрованог седишта у другу државу чланицу након што су претворене у форму SE у држави оснивања. Уколико се ови, додуше, индиректни начини прекограничног премештања регистрованог седишта компаније покажу као ефикасни, према ставу Комисије, доношење 14. Директиве компанијског права би било непотребно. Други разлог оваквог

Governance in the European Union- A Plan to Move Forward, /* COM/2003/0284 final */, **извор:** <http://eur-lex.europa.eu>; У октобру 2007. године европски комесар за унутрашње тржиште (Mr Charlie McCreevy) је одржао говор (SPEECH/07/592) у којем је потврдио да је Комисија одлучила да више не улаже напоре у усвајање дуго очекиване 14. Директиве компанијског права јер не постоји јасан економски интерес за то; види: http://ec.europa.eu/internal_market/company/seat-transfer/index_en.htm; види и *European Parliament Resolution of 25 October 2007 on the European Private Company and the Fourteenth Company Law Directive on the transfer of the company seat* (P6_TA(2007)0491 (OJ C 263E, 16.10.2008, str. 671); учињени су одређени позитивни кораци.

²⁶ *Directive 2005/56/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on cross-border mergers of limited liability companies* [Official Journal L 310 of 25.11.2005].

²⁷ *Council Regulation (EC) No 2157/2001 of 8 October 2001 on the Statute for a European company* и *Council Directive 2001/86/EC of 8 October 2001 supplementing the Statute for a European company with regard to the involvement of employees* [Official Journal L 294, 10.11.2001]. Види и: Johnson, M., *Does Europe still need a Fourteenth Company Law Directive?*, Hertfordshire Law Journal, vol 3, no. 2., 2005, стр. 18-44; Bouloukos, M., *The European Company (SE) as a Vehicle for Corporate Mobility within the EU: A Breakthrough in European Corporate Law?*, European Business Law Review, Vol. 18, No 3, 2007, стр. 535-557; Ringe, W-G., *The European Company Statute in the Context of Freedom of Establishment*, Journal of Corporate Law Studies, Vol. 7, Part 2, 2007, стр. 185-212.

²⁸ Види: *Mr Charlie McCreevy's Speech of the 3rd October 2007*- компаније са ограниченом одговорношћу имају могућност да преместе своје регистровано седиште кроз прекогранично спајање оснивањем огранака или филијала у држави у коју желе да се преместе и онда спроведу поступак спајања постојеће компаније са тим огранком, односно филијалом. извор: http://ec.europa.eu/internal_market/company/seat-transfer/index_en.htm

поступања Комисије је тај што је она сматрала да ће Суд Европске уније разјаснити ову ситуацију када донесе пресуду у случају *Cartesio*. Европски парламент је 2. фебруара 2012. године усвојио Резолуцију са препорукама Европској комисији о 14. Директиви компанијског права о прекограничном премештању седишта компаније. Време ће показати да ли ће сви ови напори Парламента резултирати на крају усвајањем Директиве.²⁹

Суштину Директиве о прекограничном премештању регистрованог седишта чини могућност премештања регистрованог седишта компаније из једне у другу државу чланицу тако што се компанија која премешта своје седиште региструје у другој држави чланици и тамо стиче правну способност, а у држави порекла се брише из регистра и тиме губи правну способност. Њен циљ је да олакша премештање седишта избегавањем поступка ликвидације у држави оснивања и поступка поновног оснивања у држави у коју се премешта регистровано седиште. Према Предлогу Директиве о прекограничном премештању регистрованог седишта долази до промене меродавног права, а компанија чије се седиште премешта се мора прилагодити условима који су за такву врсту компанија предвиђени у држави пријема, уколико је то потребно.³⁰ Свакако да је поступак предвиђен 14. Директивом јефтинији и једноставнији од поступка престанка компаније и оснивања нове у другој држави чланици, односно оснивања нове компаније у другој држави чланици и спајање матичне компаније из прве државе чланице и нове компаније.³¹

4. Закључак

На нивоу Европске уније се, свакако, не може прихватити чињеница да би требало да постоје било какве препреке за слободно кретање привредних

---

²⁹ European Parliament resolution of 2 February 2012 with recommendations to the Commission on a 14th company law directive on the cross-border transfer of company seats (2011/2046(INI)), извор: <http://www.europarl.europa.eu>. Иначе, 2009. године Европски парламент је усвојио једну Резолуцију којом је поново позвао Комисију да пошаље у законодавну процедуре предлог директиве којом би се регулисало прекогранично премештање регистрованог седишта- види текст: European Parliament resolution of 10 March 2009 with recommendations to the Commission on the cross-border transfer of the registered office of a company (2008/2196(INI)), извор: <http://www.europarl.europa.eu>.

³⁰ Тако би Директива, на пример, омогућавала да немачко друштво са ограниченом одговорношћу (GmbH-Gesellschaft mit beschränkter Haftung) изврши трансфер свог регистрованог седишта у Велику Британију и истовремено се трансформише у друштво са ограниченом одговорношћу по британском праву (Limited liability company). То значи да је после трансфера регистрованог седишта компанија уређена компанијским правом Велике Британије, а не више компанијским правом Немачке.

³¹ Извор : <http://www.europarl.europa.eu> и http://ec.europa.eu/internal_market/company/seat-transfer/index_en.htm; преузето: Бунчић, С., Галетин, М., *Право на настањивање у Европској унији...*, стр. 149- 163.

друштва на њеној територији, а поготово имајући у виду да оне не постоје приликом оснивања и регистрације привредног друштва. До одређених помака је дошло усвајањем Директиве о прекограничном спајању и Уредбе о Статуту Европске компаније, али свакако недовољно за тржиште као што је Европска унија. Без било какве сумње би најбоље решење било када би законодавац ЕУ регулисао ово питање. Као што је већ истакнуто, доношење нове директиве би, посматрано са економског становишта омогућило значајно смањење трошкова премештања седишта привредног друштва него што је то случај уколико се користи могућност Европске компаније или на основу Директиве о прекограничном спајању компанија. Осим тога, пракса Суда Европске уније се показала као недовољно ефикасна да реши проблем. Може се рећи да је Суд доносио своје одлуке од случаја до случаја, са одлукама чија су доследност и континуитет предмет сталних анализа и критика.

Са друге стране, доводи се у питање и (не)активност Европске комисије за стварање могућности за потпуно прекогранично кретање привредних друштава у Европској унији.³² Посматрајући развој целокупног компанијског права Европске уније, може се закључити да је питање времена када ће и овај проблем бити решен, а до тада привредним друштвима у ЕУ не преостаје ништа друго него да се користе правним средствима која су им тренутно на располагању.

*Sonja Bunčić, Ph.D., Full-time Professor
Faculty of Tehnical Sciences, University of Novi Sad
Milena Galetin, Assistant
Faculty of Business in Service
Educons University Sremska Kamenica*

THE CROSS-BORDER MOBILITY OF COMPANIES IN THE EUROPEAN UNION- FORMS, BASIS AND EXAMPLES

Summary

It is not acceptable that there should be any barriers to free movement of companies in the EU. The adoption of the Directive on cross-border mergers of limited liability companies and the Regulation on the Statute for a European Company made some progress, but certainly not enough for the market such as the

---

³² Види и http://www.ecgi.org/presidency/presentations/2007_berlin_maul_speech.pdf

European Union. In addition, the European Court of Justice (ECJ) has proved to be inefficient to solve the problem. Without any doubt, the best solution would be if the EU legislators regulate this issue. The authors present the current situation in this regard, stating some researches. Observing the overall development of the company law of the European Union, it can be concluded that it is a matter of time when this problem will be solved. Until then, companies in the EU have no choice but to use currently available legal means.

Key words: *cross-border mobility, European Company, registered office of the company.*

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

338.46:34(082)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Услужни послови (2014
; Крагујевац)

Услужни послови : [зборник реферата са
Међународног научног скупа одржаног 9. маја
2014. године] / [у организацији Института за
правне и друштвене науке Правног факултета
Универзитета у Крагујевцу] ; уредник Миодраг
Мићовић. - Крагујевац : Правни факултет
Универзитета, Институт за правне и друштвене
науке, 2014 (Краљево : Кварк). - XII, 1075
стр. ; 24 cm

Текст ћир. и лат. - Тираж 200. - Напомене и
библиографске референце уз текст. -
Summaries.

ISBN 978-86-7623-048-8

1. Мићовић, Миодраг [уредник] 2. Правни
факултет (Крагујевац). Институт за правне и
друштвене науке

а) Услужне делатности - Правни аспект -
Зборници б) Услуге - Правна заштита -
Зборници

COBISS.SR-ID 207024908